

מסורת הש"ס

(א) בַּעֲרוֹךְ אִתָּה טַעֲמִימִם
(ב) צִיִּי פִישִׁי עֲמוּד
(ג) וְהִי אֲלֵךְ מִי וְסִי
(ד) עִי מִיִּי שְׁכַחְדִּי דִבְכָּה
זו אֲלֵךְ טַעֲל וְסִי עַד
אֲלֵךְ נִפְדֹּר לֹא גִבְרִי
וְכִן הֶרְמִיז'ם לֹא הֶעֱמִיקוּ
עִיִּשׁ וְדַע דְּרוֹשׁ בְּסֵדֶר
הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלְּמוּ לִיחֹלָה
(ד) לִקְחוּן עֹלָה עִיִּשׁ
(ה) תַּעֲמִיד כִּי וְזֶה
(ו) לִי לִי וְתַחֲמֵל לִיחֹלָה
(ז) שֶׁסֶּם עִיִּי לִי מוֹסֵף
(ח) מִרְמוּמֵי עִיִּי
(ט) יִיחֹלָה עִיִּי
(י) יִיחֹלָה עִיִּי
שֶׁסֶּם הַרְוִיז יִי גִי
(יב) בִּרְכוּת מִי עִיִּשׁ
(יג) בְּסִיִּי רִידֵי עִיִּי
דָף קל:א

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] נברא דרש עובר
גלילה י"ג ויין. כ"ב ר"ל
זהם פעולות וי"ד
[שמעית] אחריה וכת'
רש"י לשון ו' וכת'
מהרש"א כח"א יעו"ש
וממלא וי"ו דופיהם וגו'
איהן מן האמין כמו שם
וי"ו דופיהם איהן מן האמין
וכת' מוס': [ב] שם מ"ש
רביעי ולטעיה כהדיא. ז"ל
לטעיה ומיבית כהדיא מוחק
מהרש"א ועיין מוס'
ורד"ק:

מוסף רש"י

[illegible]

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין ע.

שֶׁהָלַךְ מִזִּמְיוֹן אֶלְלוֹ עֲבָדֶיךָ. וְכִשְׁהָיוּ
 בְּשִׁילֵי חֲמֵן: **בְּיָרְבֵּי פְרִימָה.** בְּגִמְרָה
 בְּחַיִּי לֹג: **בְּחִצּוֹר מֵאוֹה.** בְּסַעֲדוֹת מֵאוֹה
 הָיוּ עוֹשִׂים סַעֲדוֹת: **אֶלֶל מַעֲשֶׂה שִׁנִּי.** וְכִּי
 מִמֶּלֶךְ אֲחֵרִינָה נָמִי קָרָא לִּיה זֹלָל
 וְיִמְיָה שְׁלֵמָה אֶהָא אֲחֵרִינָה דְּמַמְשִׁיךְ
 טַפִּי: **וְכִי לְדַבֵּר.** דְּבַבְשֶׁר מַקְרִי זֹלָל
 וְכִינִן מַקְרִי סוּבָא: **גְּבִ' מְסוּךְ שֶׁכֶּל**
רִבִּי יוֹסִי בִּינִן. דְּקִאֲמַר תִּנָּה קִמָּה
 חַיִּי לֹג וְהוּא אֲמַר לֹג: **כַּפֵּל נָמִי**
בְּבֶשֶׂר. וְהוּי מִנֵּה דְּקִאֲמַר שִׁנִּי
 מַרְטִימִי: **יִין זוּלָל.** אֶלֶל בִּיזְקִר לֹא
 שִׁחִי לִיה מַעוֹת לִגְבוּז כּוֹלִי הָאִי
 וְלֹא מַמְשִׁיךְ: **זֹלָלִי לֶשׁוֹן זֹל**
 וְאֶסְמַכְתָּ לְמִילְתִּיהָ הוּא: **מִוֹלֵה.**
 שֶׁס־ אֲבִיו: **יִין חִי.** מַמְשִׁיךְ מַפְנִי
 שֶׁמַּסּוּבָה הוּא וְלִקְמִיהָ מוֹקִי לֵה בְּמוֹיג
 וְלֹא מוֹיג אֶלֶל בְּתֵר יִין מוֹיג לֹא
 מַמְשִׁיךְ: **בֶּשֶׂר חִי.** כְּדַמְפְּרֶשׁ לִקְמֵן
 בִּשְׁלִי וְלֹא בִּשְׁלִי דְּזוֹ הִיא מִתָּה גִבֵּז
 לְהֹרֵה אֶלֶל בִּשְׁלִי שְׁפִיר לֹא מַמְשִׁיךְ
 לְמַעַבְדִּי כִּי הָאִי גּוֹוֹלָה לְפִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ:
 שְׁהוּא גִבֵּז וְעוֹשֶׂה בְּסַמָּר אִין לוֹ שְׁהוֹת:
אֲמַר רִבִּיעָא יִין חִי. דְּקִאֲמַר רִבִּי
 הוֹנָא מוֹיג וְלֹא מוֹיג לִאֲפּוֹקִי הִיכָא
 דִּתְנֵן בִּז מִיס הִרְבֵּה וְאֵעִיפ־ שְׁרִיב
 בְּנִי אֲדָם שׁוֹמֵן כִּן: **בֶּשֶׂר רִיבָא**
דִּאֲכִלִּי גִבִּי. כּוֹוִיָּה בְּגַחֲלִיס וְדִכּוּתָה
 בְּעִירְוִיבִי (דף טז): **וְיִכְבְּצִילִי וְיִיכּוֹל**
וְיִזְבַּחֲסִי (דף מו): **לִאֲפּוֹקִי כִבְצָא לִלָּה:**
בֶּשֶׂר מִלִּיָּה וְיִין מַגְסוֹ. לֹא חֲשִׁיבִי
 וְלֹא מַמְשִׁיךְ: **כֵּל זֶמֶן שְׁהוּא כְּשִׁלְמִיס.**
 שְׁלֹא עֲבַר עָלָיו זֶמֶן אֲרִילִית שְׁלָמִיס
 שְׁנֵי יָמִיס וְלִילָה אֶחָד עֵרִיין בְּלַחֲלוֹתוֹ
 הוּא וְלֹא אֲקָרִי מִלִּיָּה וּמַשְׁמַח אֶת הַלֵּב
 דְּכַתִּיב (דברים ח) **וַחֲבַחֵת שְׁלָמִיס**
וְאֶכְלֵת שֶׁס־ מַמְשִׁיךְ אֲלֵמָה בִּר שִׁמְחָה
הוּא אֶלֶל בְּתֵר הָאִי הוּא מִלִּיָּה וְחֻתָּף.
 טַעְמוֹ בְּלַחֲלוֹ: **כֵּל זֶמֶן שְׁהוּא מוֹסַם.**
 שְׁהוּא נוֹשֵׁךְ בְּגִרְיוֹן מַחֲמַת שְׁהוּא
 מַחֲמִיךְ: **הִכָּא.** בְּזֵנן סוֹרֵר וּמוֹרֵה:
מֵאִי. עַד כִּמָּה לֹא קִרְיֵנן מִלִּיָּה
 לְמִפְטֵר בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה: **וּכְכֵל**
שְׁהוּא אֶלֶל מַמְשִׁיךְ. מַשְׁעֲבֵר לִילָה
 שְׁהוּא מַפְנִי שְׁמַחַח וְלֹא חֲשׁוֹב: **נֶשְׁלַם**
שָׂר לְרַשְׁעִיס. בְּשֶׁמַּעֲדֵרִין בִּז בְּעוֹלָם
 הוּא וּמַקְבִּלֵין בִּז שָׂר מֵאוֹה שְׁעוֹשִׂין
 בְּעוֹלָם הוּא: **לֹאֻבֵּד.** הֵיינו רַשָּׁע
 שְׁטֵרֵד וְהוֹקֵךְ לוֹ: **לְמִרִי נֶפֶשׁ.** לֹאֻבֵּלִיס
 לְפָחוּי עֲבָרִיָּהוּ: **אֵל סָרָא יִין.**
 כְּלוּמַר אֵל תִּתֵּן עֵינִין לִימַשֵּׁךְ אֲחֵרִיו:
שְׁאֲחִירִיסוֹ דָּם. סוֹפּוֹ יִהְרֵג עָלָיו:
כִּרִּיב יִין יִשְׁמַח לִבֵּב אֲנוּס. בְּשִׁינִן
 דְּמַשְׁמַע לֶשׁוֹן שׁוֹמֵם שֶׁמַּסְמַחְמוֹ וּנְטוֹל
 חֲכָמָה לְבִז: **וְקִרְיֵנן יִשְׁמַח.** לֶשׁוֹן
 שִׁמְחָה: **זָכָה.** כְּלוּמַר אִם זָכָה וְיַדַּע
 לְהוֹרֵה בְּעִזְמוֹ מַלְשָׁחוֹת יוֹתֵר מִדְּאִי
 מַשְׁמַחֵה שֶׁמֶפְקָח אֶת הַלֵּב: **פִּתְחִין.**
 עֲשׂאֲוִי פִתְחָא: **אֲבִיו.** לֶשׁוֹן אֶקְעָה
 בְּלֶשׁוֹן אֲרַמִּי כְמוֹ בִּיָּא בִּיָּא (לעיל דף
 טז): **שִׁחִי.** אֲעִיר כְּמוֹ אֲרִיד בְּשִׁחִי
 (מלכים ה): **לְמִי כֵל אֶלֶל.** לְמִאֲחֵרִיס
 עַל הָאִי: **מַרְיִשָּׁה לְסִפִּיָּה.** מֵאֵן
 דְּדִרִּישׁ לִיה מַרְיִשָּׁה לְסִפִּיָּה: **מַדְרִישׁ.**

נדרש משמעותיה יפה והכי קאמר
בצשמים כמו מסכה יינה (משל ט) :
ואבוי ושיח דהיינו אבלים ולמי שיש
מרוצ שומנו ושקיטתו להם ראו להיות
דנגמר לו עונשו של יין : מסוד שקלקלו
אמאי קרי ליה איש האדמה על ידי

שהכל מצויין אצלה בעבירה אלא גזירת הכתוב היא ^בבן ולא בת: **מתני'** מאימתי חייב ^אאמיאכל ^בתרטימר בשר וישתה חצי לוג ^גיין האיטלקי ^דר' יוסי אומר מנה בשר ולוג ^היין ^ואכל בחבורת מצוה אכל בעיבור החדש ^זאכל מעשר שני בירושלים אכל גבילות וטריפות שקצים ורמשים ^ח(אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו) אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה ^טאכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה ^ייין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה ^{יא}יין שנאמר ^{יב}זולל וסובא ואע"פ שאין

רֹאיהָ לְדַבֵּר זָכַר לְדַבֵּר שְׁנֵאמַר³ אֵל תְּהִי
גַּמ' אָמַר רַבִּי יִזְרָא תִרְטִימַר זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ
 בֵּין נִמְצָא כּוֹפֵל אָף בְּבִשְׂרִי וְנִמְצָא תִרְטִימַר
 מוֹלְדָה אָמַר רַב הוֹנָא הָאִינוּ חַיִּיב עַד שִׁיקָה ב
 דְּכֹתִיב² זֹוֹלָל וְסוֹבָא וְאָמַר רַב חֲנַן בֶּר מוֹלְדָה
 שִׁיאֲכַל בֶּשֶׂר חֵי וְיִשְׁתָּה יֵין חֵי אֵינִי וְהָא ר
 אֲכַל בֶּשֶׂר חֵי וְשָׁתָה יֵין חֵי אֵינִי נַעֲשֶׂה בֶן
 מְזִיג וְלֹא מְזִיג בֶּשֶׂר חֵי בִשְׂרִי וְלֹא בִשְׂרִי כִבִּי
 יוֹסֵף דְּאִמְרֵי תִרְוִייהוּ⁴ אֲכַל בֶּשֶׂר מְלִיחָה וְשָׁתָה
 וּמוֹרָה⁵ תִּנְנָן הֵתָם עֵרֵב תִּשְׁעָה בָּאֵב⁶ לֹא יֵאֵס
 בֶּשֶׂר וְלֹא יִשְׁתָּה יֵין וְתֵנָא⁷ אֲכַל אוֹכֵל הוּא ב
 מְלִיחָה עַד כִּמְהָ אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶר כִּהְנָא⁸ כִּכִּי
 עַד כִּמְהָ לְכָל זְמַן שֶׁהוּא תוֹסֵם⁹ וְהִתְנִיָּא¹⁰ יֵינִי
 תִּסְיִסְתוּ יִשְׁלֹשָׁה יָמִים הֲכָא מֵאִי הֵתָם מִשְׁ
 כְּשִׁלְמִים נָמִי אֵית בִּיה שְׁמַחָה הֲכָא מִשְׁוֹם
 מִיּוֹמִשְׁדִּי וְיֵין עַד מ' יוֹם¹¹ א"ר חֲנַן לֹא נִבְרָא יֵין ב
 שֹׁכֵר לְרִשְׁעִים שְׁנֵא'¹² תִּנְנוּ שֹׁכֵר לְאוֹבֵד וְיֵין לִמְ
 אֵל תֵּרָא יֵין כִּי יִתְאַדֵּם אֵל תֵּרָא יֵין שְׂמָאדִים פ
 פְּנִיָּהם לַעוָה¹³ רַבָּא אָמַר אֵל תֵּרָא יֵין כִּי יִתְנָה
 רַב כִּהְנָא רְמִי כְּתִיב¹⁴ תִּירֵשׁ וּקְרִינָן תִּירוֹשׁ זֹכֶה
 רַבָּא רְמִי כְּתִיב¹⁵ יִשְׂמַח וּקְרִינָן יִשְׂמַח זֹכֶה מ
 דְּאָמַר רַבָּא חֲמַרָא וְרִיחָנִי פִקְחִין אָמַר רַב עֲמִ
 חֲנִינָא מֵאִי דְּכֹתִיב¹⁶ לְמִי אֵי לְמִי אָבִיו לְמִי מ
 לְמִי חֲכָלִילוֹת עֵינַיִם (וְגו') לְמֵאחֲרִים עַל הֵינִי
 דִּימִי אָמַר אֲמַרִי בְּמַעֲרָבָא הָאִי קְרָא מֵאֵן דְּדִרְדִּי
 וּמִסְפִּיָּה לְרִישִׁיָּה מְדִרִּישׁ דְּרִישׁ עוֹבֵר גִּלְגֻּלָּהָ
 אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כֶּרֶם וַיִּשֶׁת מִן הֵינִי וַיִּשֶׁם
 אָבִי כִנְעָן אֵת עֲרוֹת אָבִיו וַיִּגַּד לִשְׁנֵי אַחָיו בֶּר
 וַיִּשְׁמִיּוּ עַל שְׁכֵם שְׁנֵיהֶם וַיִּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וַיִּי
 וְגו' וַיִּיקָן נָח מֵיָּינוּ יוֹדֵעַ אֵת אִשְׁרֵי עֲשֶׂה
 אָמַר סְרוֹס וּח' רַבְעוּ מֵאֵן דְּאָמַר סְרוֹס
 בְּרַבְעִי וּמֵאֵן דְּאָמַר רַבְעוּ גְמַר יוֹרָא וְיִרָא ס
 אֵת עֲרוֹת אָבִיו וְכְּתִיב הֵתָם¹⁷ וַיִּירָא אוֹתָהּ שְׁכֵם
 מִשְׁוֹם הֲכִי קָלְלוּ בְּרַבְעִי אֵלָא לִמ' רַבְעוּ מֵאִי
 וְהָא הוּאִי וַיַּחֲל נָח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּמְעַ כֶּרֶם אָמַר
 לָה מֵר עוֹקְבָא א"ר זְכַאִי א"ל הֲקִבָּה לָנַח נָח
 שְׁלֹא גֵרָם לוֹ אֵלָא יֵין כִּמְאֵן דְּאָמַר אוֹתוֹ אֵילָן
 הִיָּה דִתְנִיָּא¹⁸ ר"מ אָמַר אוֹתוֹ אֵילָן שְׂאֲכֵל

ממי כל אלה למאחרים על היין נצבים לחקור ממסך האון דדירש ליה מספיה לרשיה מדריג. מדרש שם מעמיו לו מדנים ופאענים חנס דהיינו רשע הגלחם עס מן המאחרים על היין: "ווי". לשון וי. ויאמר ארור כנני שמועני מדריג. שמועני מלהוליד כן דרעיני קללו בן דרעיני שלו כוש פאסוהיכו הקצ"ה היה לו ללמוד מאש האדמה דהיינו

ד'י מוֹיֵז וְלֹא מוֹיֵז. כענין זה מפר"ת
(ברכות ד' נא.) י' דברים נאמרו
בזמן של ברכה וחד מינייהו חי
ומקשינן האמרין ^א הכל מודים בזמן
של ברכה שאין מצרכין עליו עד שיתן
לתוכו מים ומפר"ת דחי הוא מוֹיֵז
ולא מוֹיֵז:

י"ג וי"ז. לא קא חשיב ויפת לפי
שהוא שם: **ק"ל** ברביעי.
מה שלא קלל חס ענמו משום דאמר
בב"ר ר"י אומר לפי שכתב ויברך
אלהים את נח ואת בניו ואין קללה
במקום ברכה לפיכך ויאמר ארור כנען:
בה

סובאי יין בזוללי בשר למו:
הו אלא מתוך שכפל ר' יוסי
חצי מנה ^האמר רב חנן בר
רזבול ויאכל יין בזול וישתה
אמר רב הונא אינו חייב עד
ה ורב יוסף דאמרי תרווייהו
דר ומורה אמר רבינא יין חי
י כיבא דאכלי גנבי רבה ורב
יין מגיתו אין נעשה בן סורר
למאן דאכלי יין

אדם שני תבשילין ולא יאכל
 מלח ושותה יין מגתו בשר
 מן שהוא כשלמים ויין מגתו
 סם אין בו משום גילוי וכמה
 שמחה הוא כל זמן שהוא
 משוכי הוא ובכל שהוא לא
 לם אלא לנחם אכלים ולשלם
 נפש א"ר יצחק מאי דכתיב
 הם של רשעים בעוה"ז ומלבין
 הם אל תרא יין שאחריתו דם
 עשה ראש לא זכה נעשה רש
 מחו לא זכה משממה והיינו
 בריה דר"ש בר אבא אמר ר'
 ים למי שיח למי פצעים חנם
 לים לחקור ממסך כי אתא רב
 ליה מרישיה לספייה מדריש
 וי"א מרישיה דר"ש וי"א דר"ש

ויתגל בתוך אהל וירא חם ויקח שם ויפת את השמלה ואת ערות אביהם ופניהם בנו הקטן רב ושמואל חד מתוך שקלקלו ברביעי קללו יב הכא וירא חם אבי כנען חמור וגו' בשלמא למ"ד סרסו גא רביעי נלטייה בהדיא ה הא ב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי היה לך ללמד מאדם הראשון שאכל ממנו אדם הראשון גפן אדם הראשון ממנו גפן היה שאין

חוקרין להיכן היין הטוב הממוסד
יפה והכי קאמר למי שיש לו אי
יות ולמי שיש לו חכלילות עינים
(בראשית ט) לא חשיב אלא עד דיע
רים ופוט וכנען (שם י) איש האדמה.
ס הראשון שהיין קנס עליו מיתה:
שאין

עין משפט
נר מצוה

ז א ב מ"ו מ"ח מ"ח מ"ח
 ממרים הלכה ב סג
 לאור רב:
 ג מ"ח שם הלכה ג:
 יא ד מ"ח שם הל' ב:
 יב ד מ"ח שם הל' ד:
 יג ד מ"ח שם הלכה ב:
 יד ד מ"ח שם הל' ד:
 מז ש מ"ח פ"ה מהלכות
 טעיות הל' א סג
 עשין מד"ס ג טו"ע א"ח
 סי מקנע שפ"א:
 מז י ב ל מ"ח שם טו"ע
 שם שם ב:
 יז מ מ"ח פ"ה מהל'
 רוצה הלכה ח סג עשין
 עט טו"ד סי קנו:

תורה אור השלם

1. כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן
סוֹרֵר וּמוֹרֵד אֵינָנו שֹׁמֵעַ
בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ
וַיִּשְׁרֹוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמָע
אֲלֵיהֶם: דְּבָרִים כֹּא יֵח
2. וְאָמְרוּ אֶל זִקְנֵי עִיר
בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֵד אֵינָנו
שֹׁמֵעַ בְּקֻלָּנוּ וְזוֹלָה וְסָבָא:
דְּבָרִים כֹּא כ
3. אֵל תְּהִי בִסְבָּא יִין
בְּזוֹלָה בְּשֹׁר לְמוֹ:

משלי כג כ
4. תְּנוּ שֹׁכֵר לְאוֹבֵד וְיֵין
לְמָרִי נָפֶשׁ: מְשָלִי לֹא ו
5. אֵל תֵּרָא יֵין כִּי יִתְאַדֶּם
כִּי יִתֵּן בְּבוֹס עֵינָיו יִתְהַלֵּךְ
בְּמִישָׁרִים: מְשָלִי כֵּן לֹא
6. וְיִתֵּן לֶךְ הָאֱלֹהִים מִטֵּל
הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
וְרֵב דָּגָן וְתִירֵשׁ:

בראשית כו טז
 7. וְיִשְׁעוֹ לִבְבֵּי אֲנָשִׁים
 לְהַדְרִיל פָּנִים מִמֶּנּוּ
 וְלֹאֵם לִבְבֵּי אֲנָשִׁים
 יִסְעֶדָּהּ
 תַּהֲלִיךְ קָדֵם
 8. מֵאִי לֹאֵם אֲבוֹל מִן
 מִדְּיָנִים לֵב שִׁיחַ מֵהֶם
 פָּצְעִים הָעָם מִן הַכְּלִיטוֹת
 עֵינֵיהֶם לְמֵאחֲרֵיהֶם עַל הָיִין
 לֵבֵאִים לְחַקֵּר מִמָּקוֹם
 מִשְׁלֵב נָחֵם 7ט-8
 9. וְיִחַל נָחֵם אִישׁ וְהִדְרִיךְ
 יִשְׁעוֹ קֶרֶם יִשְׁתֶּם מִן הָיִין
 וְיִשְׁכַּר וְיִחַלֵּל בְּחֹרֶן
 אֶתְלֵהּ אֶת־קָדֵם אֲבִי
 בָּנֵי נָחֵם יִשְׁרָאֵל אֲבִיו וְיִחַד
 לֵבֵאֵם אֲחֵיהֶם בְּחֹרֶן וְיִחַד
 שֶׁם יִשְׁתֶּם אֶת הַשְׁמֵלָה
 וְיִשְׁמֶם עַל שֶׁכֶּם שְׁתִּימָה
 וְיִחַלֵּב אֲחֵרֵיהֶם וְיִכְסֹּס אֶת
 עֵרֹת אֲבִיהֶם
 אֲחֵרֵיהֶם וְעֵרֹת אֲבִיהֶם
 אֶל אֲרָא וְיִחַךְ נָחֵם מִיָּמֵינוּ
 וְיִעַל אִישׁ אֶשֶׁר עָשָׂה לוֹ
 בְּנוֹ הַקָּטָן

10. וַיֵּרָא אֶתָּהּ שָׁכֵם בֶּן חֲמוֹר הַחִיטִּי נָשִׂיא הָאֶרֶץ וַיִּקַּח אֶתָּהּ וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲבֹדָהּ: בְּרֵאשִׁית ל"ב